

L'últim 'blues' napolità de Roberto Saviano

Roberto Saviano retrata en 'La banda dels nanos' (Anagrama) una etapa de dos anys durant els quals la delinqüència a Nàpols va estar dirigida per nens i adolescents de 10 a 17 anys. L'escriptor, que encara viu aïllat per les amenaces de la Camorra, explica que l'ha escrit gràcies a entrevistes amb jutges i penedits.

Per Àlex Milian

Roberto Saviano té ànima de periodista encara que es vesteixi de novel·lista, guionista o estrella mediàtica dels llimbs dels perseguits per escriure. I el seu compromís amb la veritat és tan ferm que, tot i viure aïllat per les amenaces dels mafiosos, torna a l'escenari del crim, el seu Nàpols natal, a furgar en la mateixa ferida que denunciava en *Gomorra* —el llibre que va provocar el seu aïllament.

En la presentació del seu nou llibre a la Biblioteca Jaume Fuster de Barcelona, el passat 14 de setembre, Saviano explicava allò què l'empeny a escriure una vegada i una altra sobre la part més fosca de la vida i no una història romàntica amb final feliç: "M'agrada poder observar la ferida. Allò que els altres no volen mirar. Allò que tothom té sota els seus ulls i ningú no veu. Penso que, en part, també hi ha romanticisme perquè és romàntic creure que un llibre pot canviar les coses".

El seu concepte de literatura, explica Saviano, "És una batalla: encendre el llum, ensenyar, compartir".

Saviano odia l'aïllament. Ho reconeix. Però

això no li ha impedit escriure una novel·la —la primera novel·la si comptem *Gomorra* com un llibre de relats— sobr el carrer. "És un dels privilegis d'aquesta vida absurda, no puc sortir però em donen un munt d'informació penedits, advocats i fiscals".

La banda dels nanos retrata, gràcies a aquestes fonts, un període d'uns dos anys durant el qual la Camorra va retrocedir i el control de la delinqüència va passar a una colla de "nens d'entre 10 i 17 anys, la *paranza*, un grup que va manar als carrers de Nàpols i gestionava la venda d'haixix, coca, heroïna i pastilles, però també les ressenyes dels restaurants a Internet: si els clients que volien haixix venien amb una ressenya bona del restaurant que ells volien, li feien descompte!". Una colla de marrecs que guanyaven "150.000 o 200.000 euros al mes", no tenien por de morir, s'ho gastaven tot —"perquè creuen que estalviar és de perdedors" i "estan obsessionats amb les sabatilles esportives, especialment les AirJordan, els vestits de marca i el Moët Chandon".

La banda dels nanos és crua i excepcionalment freda —allò que en realitat distingeix Saviano és la distància que pren dels personatges. No hi ha cap intent de l'autor perquè el lector s'identifiqui amb algun personatge. Aquesta és l'aportació de Saviano perquè aquesta és la seva moral i el seu estil. Els mafiosos i els delinqüents de Saviano no són els protagonistes de les pel·lícules de Francis Ford Coppola o Martin Scorsese, pels quals som capaços de sentir simpatia, per molt que se'ns destaquen les seves contradiccions i hipocresies amb escenes paral·leles. Saviano no vol acostar-s'hi, vol retratar-los fredament. Aquesta és, evidentment, la raó última que va empènyer el clan mafios dels Casalesi a amenaçar-lo de mort: no només treia els seus draps bruts a la llum; ho feia extirpant qualsevol rastre de romanticisme o empatia de la narració i evitant qualsevol interpretació heroica de les accions dels protagonistes: són miserables, antipàtics i gratuïtament cruels.

TERI PENGILLEY

La novel·la de Saviano ha estat traduïda al català per Pau Vidal.

Nàpols ha estat sovint un escenari hostil en la literatura. La petita pàtria de la Camorra no dóna a llum escriptors subtils i íntims. Patrick Modiano no hauria pogut ser Patrick Modiano si hagués nascut a Nàpols. Nàpols no serà mai ni el Manhattan ni el París de Woody Allen. “L’interfon —escriu Saviano— només el fan servir el carter, la guàrdia urbana, el poli, l’ambulància, els bombers, els forasters. En canvi, si has de cridar la xicoteta, la teva mare, el teu pare, un amic, la veïna que es considera amb raó part de la teva vida, crides: tot està obert de bat a bat, se sent tot, i si no se sent és mal senyal, ha passat alguna cosa”.

Saviano reconeixia a Barcelona que molts napolitans reben “molt malament” les seues obres, li retreuen que “insulti” Nàpols i li demanen per què no parla de les coses boniques de Nàpols. Però Saviano és monolític: “Parlar de la pizza, el sol i la mar vol dir no parlar de les altres coses. És *omertà*, la llei del silenci. No entenen que, si amagues la ferida, al final es podreix”. A més, es pregunta, “quin mèrit té parlar només del mar i del sol?”. És més, rebla, “quin dret tenim sobre el

nostre sol i el nostre mar, com no sigui cuidar de no malmetre’l”.

Saviano creu que aquesta dicotomia entre els escriptors i els ciutadans italians té una llarga tradició: “No oblidem que els llibres de Curzio Malaparte, que és un escriptor que admiro molt, van ser prohibits perquè explicava l’ocupació americana de Nàpols d’una manera terrible”.

L’escriptor napolità creu que “els grans pensadors italians han fuetejat Itàlia perquè l’estimaven i la volien canviar” i, sovint, la resposta dels polítics va ser censuradora. “Fins i tot als grans mestres del cinema neorealista els van arribar a retreure les seves històries. ‘La roba bruta es renta a casa’, els deien. ‘Itàlia és bonic i vosaltres ensenyeu els miserables, els lladres de bicicletes”.

Saviano recorda que aquesta censura s’estrènyia, en certa manera, i va recordar que, en un recent debat amb Matteo Salvini, secretari general de la Lliga Nord, Saviano li va etzibar que no expliqués mentides sobre la immigració. “La resposta de Salvini —explicava Saviano— va ser dir-me ‘De seguida que arribem al Govern te treurem l’escolta’. Em faria un favor, fins i tot ens faríem amics, però el pobre Salvini és molt ignorant i no sap que no són els polítics els qui decideixen qui porta escolta”.

La versió en català

La traducció de *La banda dels nanos* al català ha estat feina de Pau Vidal, escriptor (*Aigua bruta*, *Fronts oberts*) i traductor de tota l’obra d’Andrea Camilleri, l’autor del cicle del comissari Montalbano, i tota la de Saviano. Vidal ja havia traduït cinc títols de Saviano: *Gomorra*, *El contrari de la mort*, *La bellesa i l’infern*, *Escapa’t amb mi*, *ZeroZeroZero*.

«PARLAR DEL SOL I DEL MAR DE NÀPOLS VOL DIR NO PARLAR DE LES ALTRES COSES. VOL DIR ‘OMERTÀ’, LA LLEI DEL SILENCI»

Aparentment, en aquesta novel·la Saviano poeix l’estil i retrata la parla dels nois del carrer.

Vidal explica a EL TEMPS que Saviano “fa servir sempre un italià estàndard de periodista, molt estàndard”. Això ha fet que, “fins ara, en els cinc llibres que he traduït de Saviano, no hagués trobat cap mena de dificultat en la traducció: quan →

El primer llibre de Saviano, *Gomorra*, ha estat traslladat al cine i a la televisió en forma de sèrie.

→ dic que no n'hi havia vull dir que, en una escala de dificultat de l'1 al 5, Saviano era un 1". En aquest sentit, reconeix Vidal, "podia ser, fins i tot, una mica avorrit". Evidentment la llengua de Saviano no és la de Camilleri, prenyada de frases

fetes, dites populars i expressions sicilianes que implica un repte majúscul per al traductor.

En aquest cas, però, l'ambició de Saviano puja un graó: "Aquesta és la seva primera novel·la i hi ha una miqueta més d'intent de reproduir el llenguatge col·loquial de Nàpols. Els altres llibres no tenien ambició literària. En canvi aquí n'hi ha una miqueta, a pesar de mantenir el seu estil, que fins i tot podríem dir que, fins a cert punt, és un estil antiliterari. Això vol dir que m'he trobat amb alguns problemes de traducció semblants als que planteja la traducció del Camilleri, tot i que menys intensament".

Pau Vidal destaca que "tot això, evidentment, no impedeix que la novel·la sigui molt llegidora, perquè la història és molt potent".

Els problemes de Vidal, els reptes, han afectat fins i tot el títol. L'original en italià és *La paranza dei bambini*. Saviano mateix explica en una mena de prefaci del llibre que significa *paranza*, un mot napolità que fa referència tant al tipus de pesca que es fa servir per capturar la morralla com al peix que s'hi pesca.

"La meua proposta de títol —diu Pau Vidal— era *La 'paranza' dels nanos*, però als editors no els agrada posar al títol termes que no s'entenen". ●

X Congrés d'Educació Josep Lluís Bausset

28, 29 i 30 de setembre de 2017
Casa de la Cultura de l'Alcúdia

Deu anys de congressos i més

Dijous, 28 de setembre

15:30 Lliurament de documentació.

16:30 Acte inaugural.

17:00 1a ponència:

Apressant: educació per a ser lliures i responsables.

Ponent: **Federico Mayor Zaragoza**, catedràtic de Bioquímica de la UAM, ex director general de la UNESCO i, actualment, President de la Fundació Cultura de Pau.

18:30 Pausa - cafè.

19:00 2a ponència:

L'amor a la lectura i a l'escriptura.

Ponent: **Isabel-Clara Simó**, llicenciada en Filosofia i en Periodisme, doctora en Filologia Romànica, professora, escriptora i guardonada amb el 49è Premi d'Honor de les Lletres Catalanes 2017, entre d'altres.

Divendres, 29 de setembre

16:30 3a ponència:

Llegendes, dubtes i dades sobre la lectura en pantalla.

Ponent: **Gemma Lluch i Crespo**, catedràtica de Literatura Hispànica, Professora Titular de la Universitat de València. Investigadora ERI-Lectura.

18:00 Pausa - cafè.

18:30 4a ponència:

Les transformacions de la lectura. Del còdex a les pantalles.

Ponent: **Laura Borràs i Castanyer**, doctora en Filologia Romànica, llicenciada en Filologia Catalana, doctor Europeu. Professora de la Universitat de Barcelona. És directora de la Institució de les Lletres Catalanes.

22:30 Activitat cultural (mag mentalista).

El teu altre jo

A càrrec de **Toni Pons**.

Dissabte, 30 de setembre

9:30 5a ponència:

Els dispositius mòbils a l'educació. Reptes actuals i perspectives de futur.

Ponent: **Mar Camacho Martí**, doctora en Tecnologia Educativa, professora de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, departament de Pedagogia de la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia.

11:00 Pausa - cafè.

11:30 6a ponència:

El valor dels valors. L'educació ètica en la societat contemporània.

Ponent: **Manuel Delgado Ruiz**, doctor en Antropologia i llicenciat en Història de l'Art. Professor titular d'Antropologia Religiosa i Urbana, departament d'Antropologia Social de la Universitat de Barcelona. Director del grup de recerca en exclusió i control social.

13:00 Cloenda.

Inscripcions:

Ompli el formulari en la web de l'Ajuntament de l'Alcúdia: www.lalcudia.com

El preu de la inscripció és de 20 euros, els quals pot ingressar en el següent compte bancari:

La Casa: ES46 2100 2100 0102 0004 3201

Faga constar en l'ingrés el seu nom i el concepte Congrés d'Educació. No cal que remeti justificació de l'ingrés. El termini d'inscripció finalitza el 26 de setembre. És necessari un ingrés per cada persona inscrita. Els centres que desitgen fer ingressos col·lectius cal que envien prèviament un correu a ajuntament@lalcudia.com per tal de rebre instruccions.

Esta activitat serà homologada per la Direcció General de Personal de la Conselleria d'Educació.

Organització:

Robert Martínez Correcher

President

Mestre CEIP Les Comes (l'Alcúdia)

Miquel A. Puig Cudau

Director del CEIP Les Comes (l'Alcúdia)

Representant del FE-CCOO PV

Eva Ma. Sanz Sala

Directora del CEIP Heretats (l'Alcúdia)

Gustavo Sánchez Sánchez

Director del CEIP Batallar (l'Alcúdia)

Irina Martínez Jordán

Directora de l'Escola Infantil Municipal (l'Alcúdia)

Ferran Josep Herero Bitz

Director de l'IES Els Evòils (l'Alcúdia)

José Carlos Rodríguez-Gavella López

Director del CEIP Gil i Heras (Benimodo)

Luis Suñer Penalba

Coordenador Orientador Educatiu

Inigo Benitez Castaño

Exintpector d'Educació Secundària

Josep A. Escúta Bosch

Exdirector del CEIP Heretats (l'Alcúdia)

Josep A. Flaixk Vivas

Fundació Bromera

German Nando Rosales

Representant de l'STEPV

Francisco A. Martínez Gallego

Universitat de València

Pilar Huertas Villanoya

Regidora d'Educació Ajuntament de l'Alcúdia

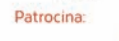
Toni Benavent Clemente

Regidor de Cultura Ajuntament de l'Alcúdia

Andreu Salom Porta

Alcalde de l'Alcúdia

Col·laboren:

Patrocina:

www.lalcudia.com